

2018

BILTEN 3

PSSS UŽICE

Mart. 2018.

31.03.2018.god

SADRŽAJ BILTENA

Tema: Ozimi usevi nakon niskih temperatura i otapanja snežnog pokrivača (strana3)

- **dipl. ing. Ljubodrag Pantelić, savetodavac za ratarstvo**

Tema: Asanacija i podmlađivanje zasada jabuke (strana4-5)

- **dipl. ing. Andrija Radulović, savetodavac za voćarstvo**

Tema : Štetne grinje na malini (strana 5-7)

- **dipl. ing. Zorica Lazić, savetodavac za zaštitu bilja**

Tema : Obnova registracije poljoprivrednih gazdinstava i subvencije po hektaru u 2018. godini (strana7-8)

dipl. ing. Bojana Nešić savetodavac za agroekonomiju

Tema: Kalifornian mastitis test (strana 8)

- **dipl. ing. Nebojša Đurić, savetodavac za stočarstvo**

Tema: Principi organske proizvodnje maline (strana8-9)

- **dipl.ing. Nebojša Brzaković,savetodavac za voćarstvo**

Tema: Tehnika organizacije ishrane koza (strana 9-11)

- **dipl.ing.Dejan Stanković ,savetodavac iz oblasti stočarstva**

Tema: Podizanja kupinjaka (strana 11)

dipl.ing. Snežana Janjić ,savetodavac iz oblasti voćarstva

Stanje useva - Ljubodrag Pantelić, dipl.ing(strana 11)

Prognoza i izveštavanje o prisustvu biljnih bolesti i štetočina:Prskanje jabučastog voća(jabuka, kruška, dunja, mušmula) (strana11-12)

- **dipl.ing. Milenko Gavrilović, stručni saradnik.**

Dominantne mesečne cene preuzete iz biltena STIPS-a (strana13-15)

POLJOPRIVREDNA SAVETODAVNA I STRUČNA SLUŽBA UŽICE DOO“ UŽICE

- dipl. ing. Ljubodrag Pantelić, vd.direktor -savetodavac za ratarstvo
- dipl.ing, Miroslav Milivojević- stručni saradnik za stočarstvo
- dipl. ing. Milenko Gavrilović, stručni saradnik za zaštitu bilja
- dipl. ing. Nebojša Đurić, savetodavac za stočarstvo
- dipl. ing. Zorica Lazić, savetodavac za zaštitu bilja
- dipl. ing. Milena Ćirić, savetodavac za zaštitu bilja
- dipl. ing. Bojana Nešić ,savetodavac za agroekonomiju
- dipl. ing. Andrija Radulović, savetodavac za vočarstvo
- dipl.ing. Nebojša Brzaković, savetodavac za vočarstvo
- dipl.ing. Dejan Stanković, savetodavac za stočarstvo
- dipl.ing. Snežana Janjić, savetodavac za vočarstvo
- dipl.ing. Ana Đoković, savetodavac za vočarstvo
-

**50 GODINA SA VAMA
PSSS LIDER INFORMACIJA**

koji prati i implementira nove trendove i tehnologije u proizvodnji, specifičan sistem rada i implementacija novih znanja, leadersku poziciju znanja implementira u proizvodnju kod neposrednih proizvođača.

Kroz svakodnevno obavljanje svojih aktivnosti postajemo prepoznatljivo ime na tržištu znanja.

Spremni smo sa pružimo stručnu pomoć iz oblasti:

- ratarstva
- stočarstva
- vočarstva
- zaštite bilja
- kao i da otklonimo sve nedoumice u poljoprivrednoj proizvodnji
-

PSSS je sistem koji ima:

- 50 punih godina rada;
- 15 zaposlenih stručnjaka sa sedištem u Užicu
- Profesionalan stručni kadar koji jednostavno i brzo povezuje znanje sa praksom
- Ažuriranje novih stručnih informacija i znanja

Brz protok informacija od PSSS prema vama i obrnuto, omogućava efikasno rešavanje iskrskih problema!

Telefoni /fax službe: 031/513-754, 516-266 e- mail: pssuzice@sbb.rs

Ozimi usevi nakon niskih temperatura i otapanja snežnog pokrivača

Hladno vreme koje je predhodilo ovim prolećnim temperaturama nije ostavilo posledice na ozima žita. Temperature i ispod - 15°C nisu oštetile biljke. Vrhovi listova kod najrazvijenijih useva su manje oštećeni, što ne može uticati na dalji tok rasta i razvića biljaka. Opšta ocena bi bila da je hladno vreme sa obiljem snega dobro došlo usevima i zbog toga što je usporilo vegetativni porast i fazu bokorenja.

Usevi iz ranih rokova setve su odavno u fazi intenzivnog bokorenja i imaju do 7 bočnih izdanaka. Da nije došlo do zaleđene faze bokorenje bi se nastavilo, pa bi pretila opasnost od ranog poleganja koje ni regulatorima rasta ne bi mogli sprečiti.

Sa porastom temperatura preko 20°C prestaje i bokorenje, pa biljke prelaze u fazu vlatanja. Neminovno će doći do samoregulisanja sklopa, tj. odumiranja i do 30% bočnih stabala zbog smanjene količine svetlosti.

Donji, najstariji listovi i najmlađi bočni izdanci će postepeno gubiti zelenu boju i na kraju odumreti. To je normalna pojava u gustim sklopovima i neće imati posledice na kasniji tok razvoja useva. Sa otapanjem snega, značajno su se popravile rezerve vlage u dubljim slojevima zemljišta. Sa povećanjem sadržaja vlage u zemljištu se pomeraju i lako pristupačna hraniva u zemljišnom rastvoru. Zbog toga se na mnogim parcelama mogu uočiti znaci nedostatka N, ali P₂O₅ (blago crvenilo na listovima). Istovremeno se uočava neujednačenost na boji listova i stepenu razvijenosti.

Prvo prihranjivanje se na području Zlatiborskog okruga privodi kraju. Najčešće su korišćena mineralna đubriva KAN i AN. Vreme za primenu đubriva urea je prošlo jer urei treba 20 – 30 dana da se transformiše do lako pristupačnog oblika (nitrata), praktično nema delovanja azota iz tog đubriva. U KAN-u, AN-u je 50% u lako pristupačnom obliku (nitratni N), a drugih 50% je u amonijačnom obliku. Amonijačni azot se mnogo brže transformiše u nitratni u odnosu na azot iz uree.

Tamo gde je potrebno koristiti regulatore rasta najbolji efekti će se postići kada se regulatori primene pre faze vlatanja, tj. pri kraju faze bokorenja. Takođe se treba držati preporuke proizvođača da bi se ostvario pun efekat. Na kasno zasejanim usevima valjalo bi primeniti valjanje kako bi se podstaklo bokorenje i ukorenjavanje.

Za dobar prinos i kvalitet, tek ozimim žitima predstoji iskušenje i velika ulaganja.

Ljubodrag Pantelić, dipl.ing.

Asanacija i podmlađivanje zasada jabuke

Asanacija ili podmlađivanje je agrotehnička mera koja se retko primenjuje u intenzivnoj proizvodnji jabuke, a često u ekstenzivnoj. Ova mera se nameće neophodnom kod asanacije starih zasada autohtonih sorata koje su u postupku izumiranja (kožara, budimka, kolačara, parmenka, kaselka) i druge. Ovi zasadi se nalaze uglavnom u zapuštenom stanju, udaljenim lokalitetima koje karakteriše i nedostatak radne snage. Međutim ovi zasadi pored očuvanja sortimenta predstavljaju dobar početak i za organsku proizvodnju jabuke.

Svrha podmlađivanja je u tome da se odstrane dotrajali delovi krune a da se iz spavajućih i adventivnih pupoljaka podstakne porast novih grana. One su u stanju da obnove krunu, produže period plodonošenja i uopšte voćku učine dugovečnijom.

Podmlađivanje jabuke se preporučuje u sledećim slučajevima:

- Kada voćke usled zapuštenosti ili starosti rodnog drveta počnu slabo da radjaju ili uopšte prestanu da radjaju.
- Kada donjidelovi ramenih grana u kruni jače ogole.
- Kada voditeljica i ramene grane u kruni dobiju viseći položaj.
- Kada su grane u kruni polomljene ili jako oštećene pod teretom roda, snega, oluje, grada, mraza, prouzrokovaca bolesti i štetočina.
- Kada je oblik krune nepravilan.

Značajan uslov za uspešno podmlađivanje jabuke jeste da se voćka nalazi na dubokom i plodnom zemljištu i da su joj koren i deblo zdravi.

Tehnika podmlađivanja jabuke

Tehnika podmlađivanja sastoji se u skraćivanju grana u kruni jabuke. Podmlađivanje treba obaviti u toku dubokog zimskog mirovanja udecembru ili januaru. Jačina podmlađivanja zavisi od stepena oštećenja, ogolelosti i bujnosti grana.

Ako su stabla jabuke iznurena od prekomernog roda, a osnovne grane dobile viseći položaj, potrebno je izvršiti slabije podmlađivanje. Ono se sastoji u skraćivanju voditeljice i ramenih grana za 1/3 njihove dužine.

Podmlađivanje srednjeg intenziteta, skraćivanjem grana za 1/3 do 2/3 dužine, izvodi se kada su grane u kruni jače oštećene usled grada, snega, oluje i tereta roda.

Jako podmlađivanje, skraćivanje grana za 2/3 dužine, obavlja se kada su stabla jabuke oštećena mrazom. Ova mera se može izvesti tek nakon godinu dana od izmrzavanja.

Pri podmladjivanu voditeljicu i ramene grane treba skratiti do neke pogodne bočne grane(ventil) koja će da preuzme ulogu produžnice. Takođe treba po istom principu skratiti i ostale grane nižeg reda u kruni.

Za podmladjivanje važe u osnovi isti principi kao i za rezidbu : bolje je ostaviti manji broj umereno razvijenih grana nego više slabijih , bolje je ostaviti manji broj dobro ishranjenih rodni grančica nego više onih koje oskudevaju u hrani , uspravne ramene grane treba oštrije orezati ili saviti da bi se na njima što pre obrazovalo rodno drvo.

Debele ramene grane orezuju se na sledeći način . Najpre se testerom zareže sa donje strane do 1/4prečnika grane , a zatim se grana odseče testerom odozgo. Preseci treba da budu što manji. Posle orezivanja preseke treba zagladiti oštirim kresaćim nožem i premazati kalem voskom ili bitumenom da bi rane što brže ilakše zarasle.

Jako podmladjivanje se vrši jedanput u životu voćke a slabija mogu više puta.

Pored pravilno izvršene rezidbe za podmladjivanje , takve voćke u narednom periodu treba pravilno negovati i dalje orezivati da bi podmladjivanje u potpunosti uspelo.To podrazumeva sledeće godine obavezno krečenje stabla. Zatim djubrenje odredjenim količinama mimeralnih djubriva NPK formulacijama , prihranu KANom, i rasturanje oko 30 t po ha zgorelog stajskog djubreta.Poželjno je da medjured bude u stanju jalovog ugara u naredne 2 do 3 godine. Sprovoditi redovnu zaštitu protiv biljnih bolesti i štetočina.

U proleće druge godine posle podmladjivanja, a pre početka vegetacije, treba letoraste koji su ostavljeni za obrazovanje skeleta krune skratiti tako da se uspostavi odgovarajuća ravnoteža izmedju novih ramenih grana. Letoraste na unutrašnjoj strani ramenih grana trebalo bi ukloniti.

Radulović Andrija dipl. Ing.

Štetne grinje na malini

Veoma ekonomski značajan problem u gajenju maline su štete koje nanose grinje svojim ishranom. Inteziviranjem gajenja maline i umnožavanjem sadnog materijala iz proizvodnih zasada čije zdravstveno stanje nije kontrolisano, predstavlja bitan izvor širenja ove štetočine.

Takođe naši proizvođači nemaju naviku da štite tek zasađene zasade što utiče na umnožavanje populacije grinja.

Grinje nisu insekti, pripadaju redu Acarina-i sličnije su sa paucima. Ima četiri para nogu i uglavnom nisu vidljive golim okom.

Na malini se javlja više vrsta to:

-**Eriophyes gracilis**- eriofidna grinja lista maline

-**Panonicus ulmi**-crveni pauk

-**Tetranychus urticae**-obični paučinar

-Eriophyes essygi- eriofidna grinja ploda maline

Eriofidna grinja lista maline (*Eriophyes gracilis*)-kreće sa razvićem već na 11⁰C rano u proleću. Hrani sa sa pojavom prvih listića, a kasnije se primećuje simptomi- pojava zelenih mrlja po listu. Stapaju se u velika rasuta svetla mesta i mogu se proširiti na celu površinu lista.

Običan paučinar (*Tetranychus urticae*)-parazitira veliki broj biljnih vrsta, posebno u sušnim uslovima pričinjava velike štete. Hranjenjem na listu maline, boja se menja u sivkasto-olovnu. U slučaju jačeg napada dolazi do sušenja lista. Ako je veća brojnost ispreda se paučina između nerava.

Viroze

Grinje

Crveni pauk (*Panonicus ulmi*)-je polifagna štetočina, javlja se u prenamnoženju u uslovima suše. Za razliku od ostalih grinja polaže dve vrste jaja:zimski, iz kojih se pile larve rano u proleće i letnja. Pri jačem napadu crvene grinje, list maline dobija mramorno-beličastu boju,koja kasnije kasnije prelazi u bakarnu. Zbog nemogućnosti dovođenja hranljivih materija u plodove oni se suše i opadaju.

Eriofidna grinja ploda maline (*Eriophyes essygi*) može biti uzrok“zrnavosti“ploda maline. Napadnuti plodovi ostaju delimično beli, ne sazrevaju i deformišu se i zaustavljaju razvoj vršnih delova.

Suzbijanje grinja se mora vršiti u više tretmana zbog preklapanja generacija i razvojnih stadijuma.Većina akaricidi deluju samo se pojedine razvojne faze grinja, tako da uvek imamo razvojnu fazu koja nastavlja umnožavanje.

Prvo tretiranje obaviti nakon vezivanja malina do faze porasta grančice 10 cm i za suzbijanje eriofidnih grinja primeniti mineralno ulje u 2% (Galmin, Nitropol S) uz dodatak abamektina 0,15%(Abastate, Verimec). **Ovo je idealna prilika da se suzbije grinja na početku vegetacije jer izlazi jednako u perioda mirovanja i nema preklapanja generacija.**

Ako se propusti ovaj period suzbijanje se vrši do faze pred cvetanje ili nakon berbe maline.

Od akaricida koji se primenjuju preporučuju se na bazi aktivne materije: abamektin (Abastate, Armada, Vertimec), spirodiklofen (Envidor-0,06%), fenpiroksimat (Ortus 5-SC-0,1%), piridaben (Sanmite 20WP-0,06%), fenazakvin (Demitan 200SC-0,06%)...

Svi nabrojani akaricidi deluju kontaktno tako da je veoma bitno obezbediti dobru pokrovnost. Preporučena količina tečnosti je 1000-1300 l/ha. Pošto samo neki preparati imaju translaminarno delovanje (kreću se lice-naličje lista), agregati za tretiranje koji vazdušnom strujom okreću list (atomizeri) najkvalitetnije pokrivaju i lice i naličje lista.

Izbor akaricida malinari moraju izvršiti osim prema efikasnosti i prema zahtevima tržišta kojima se prodaje malina (SAD, Evropa, Japan...).

Veoma je važno istaći da mnoge viroze (*Raspberry leaf blotch virus-RLBV*) na malini daju simptome kao i prisustvo grinja, tako da treba izvršiti identifikaciju problema, pa tek onda preduzimati odgovarajuće mere.

Zbog velike populacije i raširenosti grinja u malinjacima Zlatiborskog okruga preporučujemo proizvođačima da ne čekaju pojavu simptoma, već da prema programima zaštite preventivno tretiraju malinjake, u fazama razvoja maline, kada je povećana opasnost od pojave grinja.

Zorica Lazić, dipl.ing.

Obnova registracije poljoprivrednih gazdinstava i subvencije po hektaru u 2018. godini

Poljoprivredni proizvođači moraju biti ažurni ukoliko žele da koriste podsticaje Ministarstva poljoprivrede i zaštite životne sredine.

U 2018. godini neće vršiti obnova registracije u Registru poljoprivrednih gazdinstava kako je to ranije bilo uobičajeno. Međutim, obaveza nosioca poljoprivrednog gazdinstva je da Upravi za trezor prijavi svaku nastalu promenu u roku od 30 dana od momenta kada je ta promena nastala. Tokom cele godine se može izvršiti promena podataka koja se odnosi na zemljišni fond, biljne kulture i životinje. U Upravi za agrarna plaćanja objašnjeno je da promena na poljoprivrednom gazdinstvu nije promena plodoreda u okviru ratarske proizvodnje (npr. ukoliko su površine koje su bile pod pšenicom, ove godine zasejane kukuruzom i tome slično). Pod promenom se podrazumeva ukoliko je je ratarska kultura zamenjena voćarskom ili povrtarskom kulturom i obrnuto. Poljoprivredna gazdinstva koja se bave stočarskom proizvodnjom u obavezi su da prijave nastale promene u vezi sa stočnim fondom.

Gazdinstva koja ne prijave izmenu podataka, zadržaće stanje koje im je bilo upisano u registar u 2017. godini.

Dokumentacija za izmenu podataka je nepromenjena i može se preuzeti u područnoj Upravi za trezor. Prilikom prijavljivanja nastale promene na poljoprivrednom gazdinstvu

dokumentacija se dostavlja (lično ili poštom) isključivo Upravi za trezor u kojoj je registrovano (upisano) poljoprivredno gazdinstvo.

Napominjemo da je od 1. marta 2018. godine poljoprivredi proizvođači mogu podneti Zahtev za osnovne podsticaje u biljnoj proizvodnji, poznatiji kao subvencija po hektaru. Ukoliko žele da ostvare pravo na ovaj podsticaj potrebno je da podnesu zahtev Upravi za trezor u kojoj je gazdinstvo registrovano do kraja aprila 2018. godine. Ove godine iznos subvencije po ha je 4.000 dinara. Ističemo da ukoliko se propusti podnošenje zahteva novac im neće biti isplaćen.

Novina je da se ove godine neće podnositi zahtevi za regresiranje đubriva.

Bojana Nešić,dipl.ing.

Kalifornian mastitis test

Gledano sa strane životinja, ovaj test predstavlja najbolje rešenje za testiranje broja celija. Jednostavan, jeftin i brz, on procenjuje kolicinu somatskih celija u mleku. Kada se CMT rastvor doda mleku, on reaguje sa jedrima leukocita tako što formira gel. Što je veca infekcija mastitisom, više ima nukleusa leukocita i formira se više želatinaste mase. Ovaj test je manje precizan od individualnog brojanja celija, ali se rezultati dobijaju veoma brzo i lako iz svake cetvrti vimena.

Postoji mnogo situacija gde je CMT od velike koristi:

- Za testiranje tek kupljene krave da bi se detektovao subklinicki mastitis.
- Da bi se potvrdio status krave ukoliko dode do povecanja individualnog SCC.
- Da bi utvrdili koja je cetvrt vimena zaražena. Posle ovoga možete da odbacite mleko iz zaražene cetvrti vimena.
- Testirajte celo stado jednom mesecno, ukoliko individualni SCC nije dostupan, ili ga koristite između dva DHI testa da bi bolje pratili subklinicki mastitis.
- CMT može da se koristi kao rutinska praksa od 2 do 4 dana posle teljenja. CMT pozitivne cetvrti vimena se mogu dodatno testirati, ili u nekim slucajevima da se primeni terapija antibioticima. Rezultati se teže analiziraju na gustom kolostrumu odmah nakon teljenja.
- Poređenje CMT rezultata tokom perioda zasušenosti i nakon teljenja može biti korisno da bi se utvrdilo da li je terapija za krave bez mleka efektivna i da li se dešavaju nove infekcije tokom perioda zasušenosti.

Nebojša Đurić,dipl.ing.

Principi organske proizvodnje maline

Organska proizvodnja maline nije sleđenje klasične tehnologije uzgoja, ili samo eliminaciju korišćenja hemijskih sredstava za zaštitu biljaka. Organska proizvodnja maline je sveobuhvatan pristup koji je jasno definisan principima koji se svaki proizvođač mora pridržavati.

Nema slobodnog izbora prilikom izvodjenja agro i pomotehničkih mera, već se mora striktno pridržavati definisanih principa. Svako odstupanje od ovog principa dovodi do isključivanja datog proizvođača iz koncepta organske proizvodnje. Poljoprivredna proizvodnja, a naravno i gajenje maline, svojim aktivnostima imaju veoma izražen i vrlo specifičan uticaj na mesto proizvodnje i prirodu okoline. Vrlo je bitno da poljoprivredni proizvođač zadrži poljoprivredno zemljište zdravo i funkcionalno na dugoročnom nivou, na taj način osiguravajući temelje za zdrav i kvalitetan način života. Princip organske proizvodnje maline treba da ispuni ove zahteve u skladu sa najvišim mogućim standardima putem eliminacije primene sintetičkih hemijskih sredstava. Koncept organske proizvodnje ima za cilj izazvati najmanje moguće poremećaje u prirodnoj ravnoteži. Preneseno na praktični smisao organska proizvodnja maline podrazumeva:

- Zabranu korišćenja mineralnih đubriva. Umesto njih se mogu koristiti prirodna ili organska đubriva poput peletiranih đubriva, komposta, stajnjaka, useva za zeleni đubrenje, te hraniva na biološkoj bazi, kao i malč, zatim adekvatan plodored (smena različitih kultura u vremenu i prostoru) , zatim vrlo zahtevna obrada zemljišta sa posebnim naglaskom na očuvanje njegove prirodne vitalnosti i plodnosti, zatim fizičkih i hemijskih osobina.
- Potpuna eliminacija korišćenja herbicida u proizvodnji, a kao zamena za njih preporučuje se mehanička metoda kontrole korova, kao i one na bazi toplote , te adekvatne useve koji se koriste kao pokrov u međurednom prostoru
- Apsolutna zabrana upotrebe sintetičkih, hemijskih pesticida a umesto njih pažnja se usmerava prema povećanju zdravstvenog stanja zemljišta, odabira adekvatne kulture, tipa i sorte koji odgovaraju za dato mesto sa posebnim naglaskom na rezistentne sorte za uobičajene bolesti i štetočine za dato područje, zatim primena bioloških preparata za zaštitu biljaka.

Navedeno predstavlja opšte principe koncepta organske proizvodnje kojih se u praksi moraju potpuno pridržavati svi oni koji koriste ovaj princip. Bilo koje odstupanje u primeni, umanjuje se ukupna vrednost proizvodnje i finalnog proizvoda što za posledicu ima njegovu nižu vrednost na piramidi ukupnog kvaliteta hrane.

Nebojša Brzaković, dipl.ing.

Tehnika organizacije ishrane koza

U samoj organizaciji ishrane i celokupne proizvodnje koza od velikog je značaja tehnološki postupak, koji predviđa redosled u davanju pojedinih hraniva, broj kao i vreme hranjenja koza.

Redosled hranjenja. U principu prvo treba davati ona hraniva koja se brzo i u potpunosti pojedu od strane koza, a to su koncentrovana i sočna hraniva, pa tek onda kabasta (seno). Pri ishrani koza hranu treba davati u kontinuitetu i bez zastoja, kako bi koze imale dovoljno vremena za odmor i mirno preživljanje. Silažu i ostala hraniva sa specifičnim mirisima koji lako prelaze na mleko, treba davati posle muže. U toku zimske ishrane kabasta hrana se kozama daje 3 puta dnevno, a koncentrat 2 puta (sem kod koza sa većom mlečnošću kada se koncentrat daje i 3 puta dnevno). Tako se, koncentrat i seno daju u zavisnosti od proizvodnje, ujutru i uveče, a sočna hraniva (repa i dr) kao i silaža, u podnevnim časovima.

Ukoliko u obroku nema sočnih hraniva onda se u tom periodu umesto njih daje jedna trećina dnevnog obroka sena. Letnja ishrana koza uglavnom se zasniva na kombinovanju paše i dodatku koncentrata.

Broj hranjenja. Koze se obično hrane 2 –3 puta dnevno što u mnogome zavisi od faze njihove proizvodnje. Kozama koje se nalaze u mesecima najveće mlečnosti, hranu treba davati češće (3 –4 puta dnevno), zato što na taj način bolje iskorišćavaju hranu. U odnosu na svoju telesnu masu, koza može da pojede veću količinu hrane u odnosu na ovce i goveda, ali na ishranu troši više vremena.

Vreme hranjenja treba odrediti prema redosledu i broju hranjenja i treba ga se redovno pridržavati. Koze se jako uznemiravaju kada hranu dobijaju sa zakašnjenjem. U toku zimskog perioda ishrana obično počinje u 6 časova ujutru, kada koze dobijaju prvu količinu dnevnog obroka, dok zadnje hranjenje pada oko 18 časova uveče. U toku letnje ishrane, pre izгона na pašu koze takođe prvu količinu koncentrata dobijaju u ranim jutarnjim satima (5-6 čas.).

Pri štalskoj ishrani, kada se kabasta hrana daje 3 puta dnevno a koncentrat 2 puta, kod mlečnih koza koje se mašinski muzu, raspored u davanju pojedinih hraniva bi bio sledeći:
U 5 sati ujutru se daje 1/3 od ukupne dnevne količine koncentrata (može se davati za vreme muže koza.

U 7 sati se daje 1/3 dnevnog obroka sena

Oko 13 časova daje se druga trećina od ukupne količine koncentrata

U 17 sati se kozama daje poslednja 1/3 koncentrata (pri večernjoj muži)

U vremenskom periodu od 18 do 20 časova daju se 2/3 obroka u senu

U periodu kada su koze zasušene tehnika ishrane je slična predhodnoj, stim što se koncentrat u ovom slučaju daje samo 2 puta u toku dana (isključuje se davanje dela koncentrata u podnevnim časovima). Kada se koze napasaju ishrana se prvenstveno bazira na korišćenju paše uz dodatak manjih količina koncentrata.

U 5 sati ujutru se daje 1/3 od ukupne dnevne količine koncentrata (može se davati za vreme muže koza)

Koze se isteruju na ispašu posle jutarnje rose.

U 14 časova daje se druga 1/3 dela koncentrata

Posle 15 časova koze se isteruju na popodnevnu ispašu, gde u većini slučajeva ostaju do 17 sati

U 18 sati se kozama daje poslednja 1/3 koncentrata (pri večernjoj muži)

Dejan Stanković dipl.ing.

Podizanja kupinjaka

Kupina je višegodišnja žbunasta listopadna biljka, koja ima korenov sistem i jednogodišnje i dvogodišnje izdanke. U prvoj godini koren razvija nadzemne izdanke koji u drugoj godini od pupoljaka u pazuhu listova obrazuje rodne grančice koje cvetaju i donose rod. Koren kupine je plitak, žiličast, slabo razgranat, mada nekad dostiže dubinu i do 1 metra. Sastoji se iz podzemnog stable i razgranatih skeletnih žila, iz kojih se razvijaju izdanci. Korenov sistem kupine se razvija mnogo dublje u zemlji, nego koren maline, pa je zato dosta otporniji na sušu nego malina. Zato se kupina može gajiti i u krajevima gde malina ne može zbog suše.

Podizanju zasada kupine mora se posvetiti velika pažnja, je rod pravilnog izbora mesta, položaja, pripreme zemljišta, kao i pravilnog izbora sorte u velikoj meri zavisi i rentabilnost gajenja ove culture. Kao višegodišnja kultura, kupina ostaje na istom mestu 10-15 godina, zato je važno da se za podizanje kupine odabere pogodno mesto. Kupinjake treba podizati u blizini puta, naseljena sela, gde se može obezbediti radna snaga za berbu. Od značaja je i blizina hladnjača i drugih preradnih kapaciteta u kojima će se vršiti duboko zamrzavanje i prerada plodova. Kupina se može gajiti na svim ekspozicijama terena, ali joj ipak najbolje odgovaraju nagibi gde se ne zadržava voda i hladan vazduh. U južnim krajevima kupunu treba saditi na severnim i severozapadnim terenima, dok u severnim krajevima bolje je saditi na južnim i jugoistočnim položajima.

Kupini najviše odgovara srednje teška, duboka zemljišta koja dobro akumuliraju i čuvaju vlagu sa pH oko 6. Laka i peskovita zemljišta slabo zadržavaju vlagu i obično su siromašna u organskim materijama. Teška zemljišta su nepovoljna za gajenje kupine, na njima su prinosi niski a kvalitet plodova slab. Osnovno je da se prvo pripremi zemljište za sadnju. Zemljište se prvo očisti od korova, panjeva, žila, a zatim se pristupi đubrenju, odnosno unošenju organskih i mineralnih đubriva. Količina đubriva zavisi od preporuke za đubrenje nakon urađene analize zemljišta. Oranje zemljišta za podizanje kupinjaka obavlja se rano u jesen na dubini 30-40cm. Posle oranja zemljište se poravnava i usitni drljačom ili tanjiračom, pa se onda pristupi sadenju.

Snežana Janjić, dipl.ing.

Stanje useva

Snežni pokrivač je obezbedio dodatnu količinu vlage kako posejanim ozimim kulturama tako i kulturama koje će biti zasejane u naredno periodu. Mrazevi koji su bili na području Užičkog regiona nisu imali negativne posledice po biljke.

Ljubodrag Pantelić, dipl.ing.

Prskanje jabučastog voća (jabuka, kruška, dunja, mušmula)

Obaviti u fazi pucanja pupoljaka (faza razvoja kao na slici)

Ovo prskanje se obavlja u cilju smanjenja infektivnog potencijala gljivičnih i bakterijskih oboljenja koja prezimljavaju na granama voćaka, a naročito Erwinia amilovora uzročnika bakterijske plamenjače jabučastog voća. Ovom zaštitom su obuhvaćene i prezimljujuće forme insekata i grinja koje takođe prezimljavaju na granama voćaka. Prskanje obaviti posle rezidbe sledećim sredstvima:

- GALMIN..... 2,0 – 3,0 % (2,0 do 3,0 kg u 100 l vode)
- BELO ULJE ili NITROPOL-S..... 2,0 % (2,0 do 3,0 kg u 100 l vode)

Gore navedeni preparati radi proširenja dejstva i na uzročnike bolesti, se mogu kombinovati sa preparatom FUNGURAN 0,4% (400 g u 100 l vode) CUPROZIN 35 WP 0,35 % ili CUPRABLAU Z 0,35 % (350 g u 100 l vode).

U ovom periodu se mogu primeniti i gotove mešavine mineralnog ulja i bakarnih fungicida, koje se koriste samostalno:

- PLAVO ULJE ili MODRO ULJE..... 2-3 % (2,0 do 3,0 l u 100 l vode)
- BAKARNO ULJE..... 1-1,5 % (1,0 do 1,5 kg u 100 l vode)

U zasadima jabuke koji se nalaze u blizini šume postoji rizik od pojave jabukinog cvetojeda Anthonomus pomorum pa je navedenim preparatima u ovoj fazi potrebno dodati insekticid Cipkord ili Cytrin 0,05% (50 ml u 100 l vode). Ovaj insekticid se preporučuje i u zasadima kruške za suzbijanje kruškine buve Psylla pyri.

Milenko Gavrilović, dipl.ing.

AGRO PONUDA BERZA POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA SRBIJE

Izveštaj PSSS Užica za I kvartal - agro ponude. U toku I kvartala objavljeno je 45 agroponude na sajt www.agroponuda.com, od čega je realizovano 6 agroponuda.

Poštovani poljoprivredni proizvođači posetite stranicu <http://www.agroponuda.com/> ili nam se obratite ako želite nešto da oglasite da prodajete ili kupujete.

Dominantne mesečne cene preuzete iz biltena STIPS-a

Cene žive stoke u Srbiji 19-25.03.2017.god.

Cene žive stoke na stočnim pijacama				Klanične cene žive stoke			
Životinje	težina	rasa	Dominantna cena	Životinje	težina	rasa	Dominantna cena
Dviske	Sve težine	Sve rase	130-240	Bikovi	Preko 500kg	HF	220
Jagnjad	Sve težine	Sve rase	280-320	Bikovi	Preko 500kg	SM	210-250
Jarad	Sve težine	Sve rase	200-250	Jagnjad	Sve težine	Sve rase	260-300
Junad	preko 480kg	SM	230-240	Junad	Do 300kg	Sve rase	
Junad	350-480kg	Sve rase	220	Junad	350-480kg	Sve rase	210-240
Bikovi	Preko 500kg	SM	250	Junad	Preko 480	Sve rase	210-240
Krave za klanje	Sve težine	SM	140-150	Krave za klanje	Sve težine	SM	130-180
Krmače za klanje	Preko 130kg		140-150	Krmače za klanje	Sve rase		140-110
Ovce	Sve težine	Sve rase	120-160	Ovce	Sve težine	Sve rase	110-160
Prasad	16-25kg	Sve rase	200-280	Prasad	16-25kg	Sve rase	230-280
Prasad	Do 15kg	Sve rase	230-280	Prasad	Do 15kg	Sve rase	200-280
Tovljeni	80-	Sve rase	130-180	Tovljeni	80-	Sve	140-180

ci	120kg			ci	120kg	rase	
Tovljeni ci	Preko 120kg	Sve rase	120-150	Tovljeni ci	Preko 120kg	Sve rase	120-140
Telad	80-160	SM	420-440	Telad	80- 160	SM	330-450
Koze	Sve težine	Sve rase	110-150	Dviske	kg	Sve	130-240

Cene žitarica i stočne hrane na produktnoj berzi 19-23.03.2018.god.

Kukuruz	Pšenica	Soja	Suncokretova sačma 33%
19,25din/kg	18,48din/kg	48,95-49,17din/kg	

Cene povrća u Srbiji kvantaške pijace zaključno sa 19-25.03.2018.god.

Vrsta	Dominantna cena jedinica mere din/kg	Vrsta	Dominantna cena Jedinica mere din/kg
Boranija		Paradajz	130
Brokoli	150	Luk beli	300-350
Kupus	35	Luk crni mladi	
Karfiol	150-180	Luk crni	30
Krastavac	110	Paprika babura	210
Krompir	30-35	Paprika šilja	210
Patlidžan	160	Spanać	80-120
Pasulj beli	180-200	Tikvice	120
Praziluk	60	Zelena salata	28-40

		(kom)	
		Šargarepa	40

Cene voća u Srbiji sa kvantaške pijace sa 19-25.03.2018.god.

Vrsta	Jedinica mere din/kg	Vrsta	Jedinica mere din/kg
Jabuka -Ajared	65	Orah	750-900
Jabuka Delišes	85	Grožđe belo	450
Kruška	170	Jabuka ostala	60-70

Izdavač:

„POLJOPRIVREDNA SAVETODAVNA I STRUČNA SLUŽBA UŽICE“ DOO Užice

Tiraž:300 primeri